

Jaarverslag 2021

MUSEUM
PANORAMA
MESDAG

Inhoud

Voorwoord	3	Marketing & Communicatie.....	17
Profiel	5	Nieuwe Uitstraling.....	17
Missie	5	Online.....	17
Visie	5	Strategie.....	17
Nieuwe Visuele Identiteit	6	Pers & Publiciteit.....	18
Presentaties	7	Samenwerkingen	18
Candid	7	Bedrijfszaken	20
De Schilders van het Panorama van Scheveningen	7	Financien.....	20
Sara Vrugt.....	10	Veiligheidszorg	21
Collectie	13	Onderhoud	21
Onderzoek & Beheer	13	Winkel.....	21
Archief.....	13	Museumcafé	21
Bruiklenen	14	Verduurzaming.....	22
Restauratie.....	14	Plan van Aanpak	22
Publieksprogramma & Ontvangsten	15	Organisatie	23
Educatie & Onderwijs.....	15	Personele Zaken.....	23
Open Huis.....	15	Samenstelling.....	24
Schilders van het Panorama Van Scheveningen	15	Bestuur	25
Sara Vrugt. 100.000 bomen en een bos van draad	15	Aandeelhouders.....	25
Mesdag & De Natuur	15	Cultural Governance	25
Siebe Swart	15	Code diversiteit	25
		Steunstichtingen	26
		Met dank aan.....	27

Voorwoord

Museum Panorama Mesdag blikt dankbaar terug op een bijzonder jubileumjaar. Ondanks de uitdagingen rondom de pandemie en een sluiting van ruim zes maanden wist het museum met een aangepast en betekenisvol programma het publiek blijvend te verwonderen en verrassen. Zonder de genereuze steun van het Rijk, de gemeente Den Haag, vele fondsen, partners en particulieren was dit niet mogelijk geweest.

In 2021 werd het 140 jarig bestaan gevierd met een reeks bijzondere tentoonstellingen en twee publicaties. Het jaar werd online afgetrapt met de jubileumtentoonstelling *De Schilders van het Panorama van Scheveningen*, een gelijknamige publicatie, een gouden kinderboek en de primeur van het textielproject van de Haagse kunstenaar Sara Vrugt: *100.000 bomen en een bos van draad*. Voor de jonge generatie werd in samenwerking met uitgever Rubinstein en schrijver Gitte Spee een gouden kinderboek over de belevenissen van *Aap & Mol in Museum Panorama Mesdag* uitgegeven. En dankzij een genereus legaat kon uitgebreid nieuw onderzoek worden samengebracht in een kloek kunstboek over de schilders van het *Panorama van Scheveningen*.

In bijzonder partnerschap met Studio Dumbar en Fabrique werd een nieuwe visuele identiteit en een fraaie website gelanceerd, passend bij de verhalen en stijl van het museum; klassiek & eigentijds.

Vanwege een lockdown door de pandemie, kon Museum Panorama Mesdag in 2021 pas vanaf 5 juni de eerste bezoekers van het jaar ontvangen en was de tentoonstelling *De Schilders van het Panorama van Scheveningen* slechts drie maanden te zien. De tentoonstelling *100.000*

Bomen en een bos van draad van Sara Vrugt kon deels worden uitgesteld en verlengd tot een presentatie van eveneens drie maanden.

Vanaf de heropening in de zomer volgde de collectiepresentatie *Mesdag & De Natuur* en in het najaar de tentoonstelling *Time & Tide*. Een reeks spectaculaire panoramafoto's van kunstenaar Siebe Swart. Tevens verscheen de langverwachte monumentale publicatie *Time and Tide wait for no man*, door Swart uitgegeven in eigen beheer. Zowel publicaties als tentoonstellingen werden lovend ontvangen door de pers en sinds heropening ook door het publiek. Het museum wist met het jubileumprogramma diverse en nieuwe doelgroepen te bereiken.

Op zondag 1 augustus was het precies 140 jaar geleden dat de poort van Museum Panorama Mesdag opende voor het grote publiek. Deze bijzondere verjaardag vierde het museum midden in de zomer met een Open Huis. De verjaardag bestond uit een feestelijk festivaalprogramma voor alle leeftijden, met muziekoptredens van *Rubenson* en het *New European Emsemble*, voorleessessies door kinderboekschrijver Gitte Spee en een Open Atelier voor jong en oud.

Vanuit de visie zo breed mogelijk toegankelijkheid te willen zijn lieten we Stichting Zonnebloem een toegankelijkheidsscan doen in het museum. Met de aanbevelingen uit het rapport is in 2021 een start gemaakt en zal in 2022 nader worden toegepast.

Ondanks alle beperkingen behielden we ambities in 2021, weliswaar met scherpe bijgestelde keuzes, zodat visie zich liet kapitaliseren in kwalitatieve groei. Het publiek wist het museum gelukkig in de maanden dat het geopend was weer te vinden, hetzij in veel kleinere getale. Door de twee lockdowns in 2021 was het museum slechts 29 weken geopend voor publiek. Het museum verwelkomde uiteindelijk 34.336 bezoekers, met name uit eigen land, een daling van 75 procent ten opzichte van 2019.

Het museum stond het afgelopen jaar ook voor uitdagingen zoals het behouden van het teamgevoel en het voorkomen van versnippering ervan, vanwege het vele thuiswerken. Daarnaast had de reorganisatie van eind 2020 nog de nodige impact op het hele team, wat een zware wissel op de organisatie heeft getrokken. Teammotivatie werd zoveel mogelijk gestimuleerd door vele interne nieuwsbrieven en updates, attenties en aandacht voor elkaar. Gelukkig beschikken we over zeer gepassioneerd, collegiaal en wendbaar team. De flexibiliteit en bereidwilligheid toont de enorme betrokkenheid van medewerkers én vrijwilligers. Het continue schakelen op weer een nieuwe situatie vroeg veel flexibiliteit en veerkracht van het hele team.

Actieve lobby voor steunpakketten werd wederom ingezet richting overheid. Er werden nieuwe partnerschappen en samenwerkingen gesloten waaronder een meerjarig ICT partnerschap met Venéco.

Als privaat museum, zonder structurele subsidies, zonder grote weldoener achter het museum en volledig afhankelijk van eigen inkomsten, raakte de crisis Museum Panorama Mesdag hard. Grote verliezen werden geleden, reserves dreigden op te drogen. Dankzij actieve lobby, in ondersteund door de Museumvereniging werd Museum Panorama Mesdag genereus gesteund door het Rijk, gemeente en fondsen in de vorm van forse steunpakketten, subsidies en leningen. Ook mocht het museum bijzondere donaties van diverse particulieren en bedrijven ontvangen.

Vooruitblikkend kunnen we alvast de nodige hoogtepunten uitlichten voor 2022, zoals de verwachte tentoonstelling van Suze Robertson in het najaar. Naar verwachting een grote publiekstrekker.

Vanwege de sluiting van het museum aan het einde van 2021, is besloten om de twee tentoonstellingen in 2022 met drie maanden te verlengen. In de komende maanden hoopt Museum Panorama Mesdag weer zo'n breed mogelijk publiek te kunnen ontvangen, in goede gezondheid. Het museum koerst in haar herstelplan op 75.000 bezoekers en hoopt op een uitschieter naar 100.000.

Ondanks voorzichtig vertrouwen richting toekomst zijn de zorgen nog niet voorbij. Ook in 2021 zal het museum naast eigen ondernemerschap nog extra financiële steun nodig hebben om tekorten te dekken en het museum toekomstbestendig te maken.

Minke Schat
Directeur

Profiel

Museum Panorama Mesdag is een uniek museum rond het erfgoed van Hendrik Willem Mesdag en het *Panorama van Scheveningen*, zijn artistieke hoogtepunt. Het is een particulier museum met een vaste collectie van persoonlijke werken van Mesdag, zijn vrouw Sientje van Houten en tijdgenoten, met een aanbod van tentoonstellingen over 19de-eeuwse kunst, het fenomeen panorama en werk van hedendaagse kunstenaars.

Missie

Museum Panorama Mesdag maakt het erfgoed van Hendrik Willem Mesdag en Sientje Mesdag-van Houten toegankelijk tot in lengte van dagen voor een zo groot mogelijk publiek om generaties blijvend te verwonderen, inspireren en verrassen.

Het museum vervult deze missie door:

- Het bewaren, presenteren en bieden van een optimale beleving van het erfgoed van Hendrik Willem Mesdag
- Presentaties van tentoonstellingen op basis van (inter)nationale kunst uit Mesdags tijd, panorama's in context of (strand) leven aan zee
- Het nastreven van museale vernieuwing door het vervullen van een onderscheidende rol in het museale landschap
- Het zoeken van een open dialoog met een breed samengesteld publiek
- Het ontsluiten van kennis over de cultuurhistorische context van het panorama van Mesdag en van het panoramafenomeen
- Het genereren van zichtbaarheid met een aantrekkelijk, verrassend aanbod, in samenwerking met externe partners.
- In te spelen op actuele ontwikkelingen en zo maatschappelijk relevant te zijn.

Visie

Museum Panorama Mesdag verwondert, inspireert en verrast als uniek cultuurhistorisch fenomeen met een aantrekkelijk aanbod voor een breed publiek.

Verwonderen via presentaties rond de unieke collectie van Hendrik Willem Mesdag en Sientje Mesdag-van Houten . Met de magische illusie van het panorama als artistiek hoogtepunt.

Inspireren door het presenteren van tijdelijke hedendaagse betekenisvolle presentaties die aansluiten bij het gedachtengoed van Hendrik Willem Mesdag.

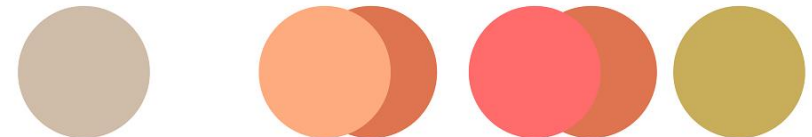
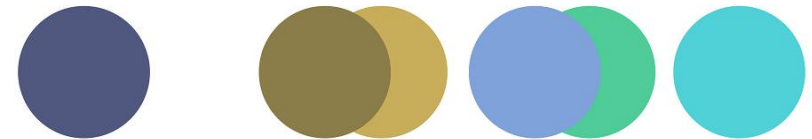
Verrassen met een uniek museaal aanbod via nieuwe invalshoeken, publieksbenaderingen en presentatievormen, samenwerkingsgericht, interactief en maatschappelijk betrokken en relevant.

Nieuwe Visuele Identiteit

Om gestalte te geven aan de inhoudelijke omvang van het museum, is in 2021 de museumnaam uitgebreid naar *Museum Panorama Mesdag*.

In bijzonder partnerschap met Studio Dumbar en Fabrique een nieuwe visuele identiteit gecreëerd die past bij de naam uitbreiding en de klassieke en tegelijkertijd hedendaagse identiteit van het museum. Dankzij deze bijzondere partnerschap kon het museum in crisistijd toch deels door ontwikkelen en draagt de versterkte identiteit bij aan het herstel van het museum na de crisis. Waar Dumbar het museum steunde met een vernieuwde visuele identiteit, vertaalde Fabrique deze identiteit naar een nieuwe website en digitale tour. Deze interactieve digitale beleving van het *Panorama van Scheveningen* kwam tot stand met Micrio, ontwikkeld door Q42. De nieuwe 'look & feel' is gebaseerd op het kleurenpalet uit de kunstwerken van Mesdag en Van Houten alsook op het klassieke én hedendaagse karakter van het museum.

MUSEUM
PANORAMA
MESDAG

Presentaties

Naast de vaste collectiepresentatie van en over Hendrik Willem Mesdag en Sientje Mesdag-van Houten, vierde het museum de 140ste verjaardag van Mesdags Panorama. Om deze bijzondere verjaardag te vieren stond het hele jaar in het teken van het panorama als kunstvorm en de panoramische kunstenaarsblik – toen en nu. Het panorama is nog altijd een actuele kunstvorm. Het Panorama van Scheveningen was dan ook in de jubileumprogrammering het stralende middelpunt en het continue vertrekpunt voor de artistieke dialoog. Er werden vier samenhangende en elkaar versterkende presentaties georganiseerd, die – passend bij het karakter van het museum – laagdrempelig zijn en gedreven vanuit de inhoud. De jaarprogrammering kon dan ook worden opgevat als één grote tentoonstelling.

Candid

02.06.2020 – 28.02.2021

In de tentoonstelling CANDID gaven vier Haagse fotograferen speciaal voor Museum Panorama Mesdag een niet alledaags perspectief op de hedendaagse badplaats Scheveningen. Door de lenzen van Giedo van der Zwan, Mirjam Rosa, Sandra Uittenbogaart en Merel Schoneveld worden gewone mensen in herkenbare situaties wonderlijk in beeld gebracht. De fotograferen ensceneren niet en vellen geen oordeel, hun foto's spreken voor zich.

Projectleiding: Laura Prins, tentoonstellingsconservator
Begunstigers: Gallery Color, Amsterdam/Noordwijk
Kickstartcultuurfonds

De Schilders van het Panorama van Scheveningen

16.4.2021-26.09.2021

De tentoonstelling De schilders van het Panorama van Scheveningen vormde het hart van het jubileumjaar 2021. Hierin werd het verhaal verteld van het Panorama van Scheveningen, van commissie tot opening. Het maakproces van dit gigantische schilderij werd door Mesdag met militaire precisie voorbereid. De tentoonstelling was tegelijkertijd een eerbetoon aan de vier kunstenaars met wie hij aan deze opdracht werkte: Sientje Mesdag-van houten, Bernard Blommers, George Breitner en Théophile de Bock. Voor alle betrokken kunstenaars had hun deelname aan Panorama van Scheveningen een andere betekenis: voor beginnende kunstenaars Breitner en De Bock gold het als erkenning van de als autoriteit geldende meester Mesdag, terwijl Blommers een vriendendienst leverde.

Bij deze tentoonstelling verscheen de publicatie *De schilders van het Panorama van Scheveningen* onder redactie van Laura Prins en Suzanne Veldink, uitgegeven door Scriptum Art Books

Projectleiding:	Suzanne Veldink, hoofd museale zaken i.s.m. Laura Prins, tentoonstellingsconservator
Begunstigers:	De heer Laurens de Lavieter (in herinnering) Stichting Vrienden van Mesdag Prins Bernhard Cultuurfonds Vereniging Vrienden Nieuwe Kunst 1900 Gifted Art Fondation Custodia

Tentoonstelling De Schilders van het Panorama van Scheveningen

Tentoonstelling Time & Tide. Panoramische foto's van Siebe Swart

Sara Vrugt

05.06.21 – 29.08.21

Een jaar lang werkte Sara Vrugt met meer dan duizend vrijwilligers aan een geborduurd bos van honderd vierkante meter. Het kunstwerk toonde een bos in al haar stadia: jonge scheuten, volwassen bomen en stervende stronken. Het doek was opgehangen in spiraalvorm – Vrugts hedendaagse blik op de panoramavorm – waarin de bezoeker kon gaan dwalen. Alle zintuigen werden aangesproken. In tegenstelling tot de geschilderde illusie van Mesdags *Panorama van Scheveningen* – het schilderij dat geen schilderij mag lijken – stond bij Vrugts panorama de tactiliteit van materiaal en ambacht centraal. Het bos is gemaakt van vergankelijk materiaal en in de zoom werden zaden uit de inheemse zadenbank van Staatsbosbeheer toegevoegd. Zodra het kunstwerk in 2023 haar finale plaats bereikt in de tuin van Museum Belvédère, zal het doek vergaan en de zaden ontkiemen in een nieuw bos. Het idee voor dit bos komt voort uit de zorgen die Vrugt heeft over de veranderingen in het klimaat en de natuur.

Projectleiding:	Laura Prins, tentoonstellingsconservator
Begunstigers:	BankGiro Loterij Fonds Gemeente Den Haag Gravin van Bylandtstichting Fonds 1818 Prins Bernhard Cultuurfonds Staatsbosbeheer Stichting Stokroos

Sara Vrugt: 100.000 Bomen en een Bos van Draad

Mesdag & De Natuur

8.9.2020- verlengd tot 28.08.22

De tentoonstelling Mesdag & De Natuur wierp een heel nieuw licht op de kunst van Hendrik Willem Mesdag uit eigen collectie. Er was een duidelijke link met de actualiteit, want tijdens de lockdownperiodes zochten mensen steeds vaker de natuur op. Sommige gebieden werden vanwege de drukte zelfs afgesloten. Ook Hendrik Willem Mesdag (1831-1915) was zich in zijn tijd al bewust van die gespannen relatie tussen mens en natuur. Hij wilde zijn publiek de ogen openen voor de schoonheid van het Nederlandse landschap en aanmoedigen daar zorgvuldig mee om te gaan. Van een nauwkeurige jeugdtekening van een klimopblad, of uitzichten vanuit zijn raam in Brussel op een stadstuin, tot latere zeegezichten bij storm of vorst: uit alle aanwezige werken spreekt Mesdags liefde en ontzag voor de natuur. Die liefde is terug te voeren op zijn doopsgezinde achtergrond. Vanuit het gedachtengoed waarmee hij opgroeide maakt de mens deel uit van de natuur, als onderdeel van de schepping. Met zijn verbeeldingen van de grootsheid in de Nederlandse natuur onderscheidde hij zich van zijn tijdgenoten van de Haagse School. Zij kozen juist voor het gecultiveerde, vredige landschap.

Projectleiding: Suzanne Veldink, hoofd museale zaken

Adrienne Quarles van Ufford, hoofd museale zaken a.i.

Begunstigers: Prins Bernhard Cultuurfonds

Mondriaanfonds

Kickstart Cultuurfonds

Gemeente Den Haag

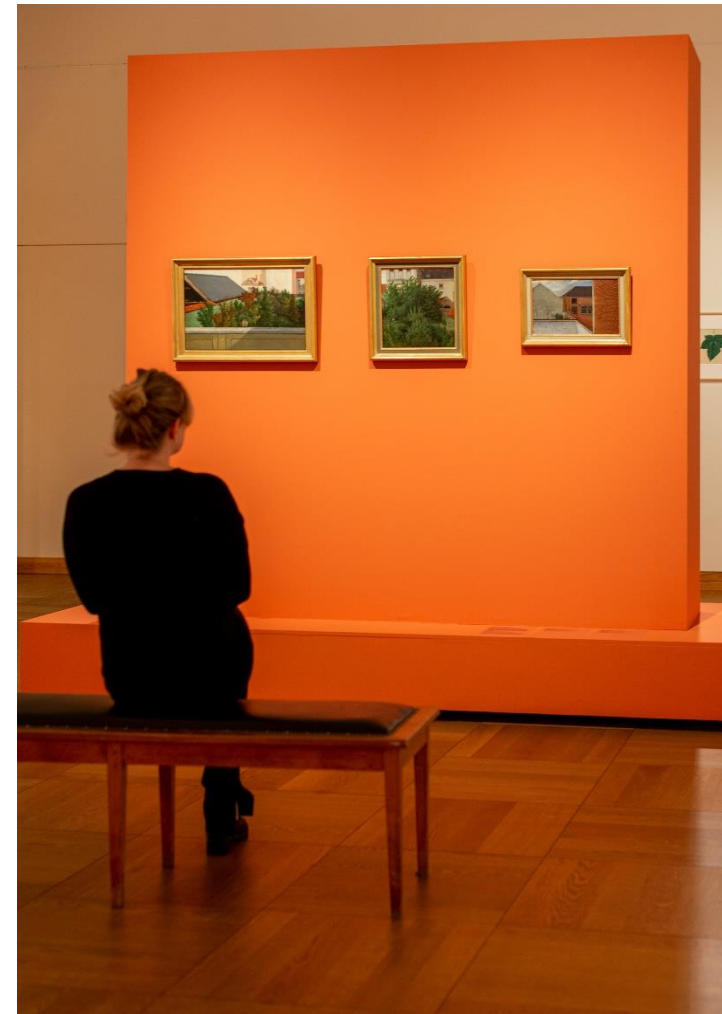
Stichting Vrienden van Mesdag

Stichting Behoud Panorama Mesdag

Stichting Mesdag van Houten

Restauratieatelier Speldekamp

Atelier Henk de Bouter, ophangsystemen

Tentoonstelling Mesdag & De Natuur

Time & Tide. Panoramische foto's van Siebe Swart

17.10.2021 – verlengd tot en met 27.02.2022

In de tentoonstelling Time & Tide kon het publiek kennismaken met de onmetelijke panoramafoto's van Siebe Swart. Swart fotografeerde voor zijn serie *Time & Tide* langs de onstuimige Nederlandse kust. Zijn panoramafoto's zijn gemaakt bij nacht en ontij, in de vroege ochtend of juist op de late avond, bij wisselend weer, met eb of vloed. Gezien door zijn ogen levert dat verstilde beelden op: leeg, onaangetast land, met een bijna bovennatuurlijke allure. Al meer dan twintig jaar maakt Siebe Swart ook luchtfoto's. Hij kent Nederland vanuit de lucht als geen ander. Voor het project *Time & Tide* trok hij naar plaatsen langs de kust die eerder van bovenaf zijn speciale aandacht hadden getrokken. Het vormde een artistieke uitdaging om deze locaties nu op niveau van het maaiveld te fotograferen. *Time & Tide* is een serie abstracties van oer-Hollandse fenomenen als kwelders, slikken, buitendijkse polders en stuifduinen.

Projectleiding: Adrienne Quarles van Ufford, hoofd museale zaken a.i.

Begunstigers: Prins Bernhard Cultuurfonds
Mondriaanfonds
Kickstart Cultuurfonds
Gemeente Den Haag
Stichting Vrienden van Mesdag
Stichting Behoud Panorama Mesdag
Stichting Mesdag van Houten
De Verbeelding, Purmerend
Goedman Lijstenmakers, Den Haag

Vormgeving: Petra Warrink, Almere

Publicatie: Siebe Swart, *Time & Tide wait for no man*,
Uitgeverij Komma, Lochem, 2021.
Met een essay van Hans Steketee
Inleiding Suzanne Veldink en Laura Prins

Publicatie Time & Tide

Collectie

Behalve het indrukwekkende *Panorama van Scheveningen* beheert het museum ook een grote collectie schilderijen en tekeningen van Hendrik Willem Mesdag en Sientje Mesdag-van Houten.

Onderzoek & Beheer

Dankzij het Mondriaan Fonds ging in oktober 2021 een bijzonder project van start: een jaar lang wordt er kunsthistorisch onderzoek verricht naar de papiercollectie van Museum Panorama Mesdag. Parallel hieraan loopt een registratie- en conserveringstraject. De groep losse tekeningen en schetsboeken heeft lang een verborgen leven geleefd in het kunstdepot. Kunsthistoricus Boudewien Goslings brengt dit project samen met collectiebeheerder Jildou Zandstra in kaart. Wie de werken heeft gemaakt en wanneer, en wat er op te zien is. Deze kennis wordt gedeeld via verschillende kanalen. Tegelijkertijd worden oude passe-partouts verwijderd en werken ingelijst alsook een nieuwe indeling gemaakt voor de dozen waarin de werken worden bewaard. Op deze manier blijft de bijzondere collectie goed bewaard en worden de werken voor een zo breed mogelijk publiek in de toekomst toegankelijk gemaakt.

Archief

De werkzaamheden in het archief kenden ook perioden van lockdown en werd daardoor sterk vertraagd. Wanneer mogelijk werd er met name gewerkt aan het registreren en ompakken van delen van het historische archief.

De Mesdag Zalen

Bruiklenen

Langdurige bruiklenen – IN

- Toon Dupuis,
Buste van Hendrik Willem Mesdag
(bruikleen Rijksmuseum, Amsterdam)
- Sientje Mesdag-van Houten,
Delftse vaas met droogboekje en Japanse waaier, 1872 (bruikleen
Collectie Stichting Oude Groninger Kerken, met dank aan de Gerrit van
Houten Stichting, Groningen, sinds 2015)
- Sientje Mesdag-van Houten,
Portret van Hendrik Willem Mesdag, 1906
(bruikleen particuliere collectie)
- Pieter de Josselin de Jong,
Koetsjes in de mist, 1888
(bruikleen Stichting Mesdag-Van Houten)
- David Artz, Vissersvrouw in de duinen, ca. 1900
(bruikleen familie C.J. Laarman)
- Antonio Mancini
Jongens met marmot / Portret van de vader van de kunstenaar, ca.
1889 en ca. 1900 (bruikleen Stichting Mesdag-Van Houten)

Langdurig bruikleen - UIT

- Pieter de Josselin de Jong,
Portret van Theo Bouwmeester, olieverf op doek, 184 x 135 cm
(inv.nr.146), Koninklijke Schouwburg, Den Haag (sinds 2001)
- Hendrik Willem Mesdag, *Avondstemming met maan*,
olieverf op paneel, 164 x 114 cm (inv.nr.105); *Woelige zee*, 1894,
olieverf op paneel, 77 x 128 cm (inv.nr.84); *Schepen met roeiboot*,
1902, olieverf op doek, 100 x 125 cm (inv.nr.77); *Avond*, olieverf op
doek, 140 x 180 cm (inv.nr.73), alle vier Kanselarij der Nederlandse
Orden, Den Haag (2006- mei 2021);
- H.W. Mesdag, *Bommen op het strand*, 1870, olieverf op doek, 91 x 176
cm (inv.nr.106), Bank Nederlandse Gemeente

Restauratie

Speciaal voor de tentoonstelling *Mesdag en de natuur* is Mesdags,
Riviergezicht met ijsgang gerestaureerd door Leonoor Speldekamp.
Dankzij de steun van de Stichting Mesdag van Houten kon zij onder meer
oppervlaktevuil en de oude vernislaag verwijderen, om zo de heldere
kleuren van de ijsschotsen, de lucht en de zon weer te laten stralen.

Publieksprogramma & Ontvangsten

Educatie & Onderwijs

In 2021 volgden 43 schoolklassen, met in totaal 943 leerlingen, in Museum Panorama Mesdag een educatieve les uit het Cultuurmenu of de Cultuurschakel. Mede dankzij steun van het Kick Startcultuurfonds konden voor de educatielessen exclusief tijdsblokken worden gereserveerd.

Open Huis

Op zondag 1 augustus was het precies 140 jaar geleden dat de poort van Museum Panorama Mesdag opende voor het grote publiek. Deze bijzondere verjaardag viert het museum midden in de zomer met een Open Huis. De verjaardag bestaat uit een feestelijk festivaalprogramma voor alle leeftijden, met optredens van *Rubenson* en het *New European Ensemble*, voorleessessies door Gitte Spee en een Open Atelier voor jong en oud.

Schilders van het Panorama Van Scheveningen

19.05.21	online lezing Suzanne Veldink, <i>Van Schets tot schilderij</i>
22.06.21	online lezing Titia van Lier, <i>George Breitner en het Panorama</i>
06.07.21	online Lezing Boudewien Goslings <i>Sientje Mesdag-Van Houten.</i> <i>Zelfstandig kunstamazone</i>
08.07.21	lezing Adrienne Quarles van Ufford, VVNK,
14.09.21	online lezing Laura Prins <i>Théophile de Bock. Meester van het brede penseel</i>
22.09.21	rondleiding Suzanne Veldink Fondation Custodia

Sara Vrugt. 100.000 bomen en een bos van draad

11.07.21	meet & greet met Sara Vrugt
18.07.21	meet & greet met Sara Vrugt
18.08.21	workshop borduren Paola Varela Marnich
25.08.21	workshop borduren Paola Varela Marnich

Mesdag & De Natuur

27.10.21	rondleiding Vrije Academie, Titia van Lier
12.11.21	rondleiding Vrije Academie, Titia van Lier
20.11.21	rondleiding Vrije Academie, Titia van Lier

Siebe Swart

28.11.21	boekpresentatie en Verhaal op zaal door Siebe Swart
----------	---

Bezoeker in de Mesdag Zalen

Marketing & Communicatie

Indrukwekkend! Je blijft kijken.

De afdeling marketing & communicatie is verantwoordelijk voor diverse domeinen waaronder corporate, online, projecten, tentoonstellingen en presentaties. De marketing- en communicatiestrategie richtte zich in 2021 op het bereiken van de bestaande doelgroepen, met nu enerzijds extra aandacht voor het online thuismuseum om zo het publiek ook tijdens sluiting aan het museum te kunnen blijven binden. Om de fysieke bezoeker te bereiken werd vooral ingezet op marketing gericht op regionale en landelijke bezoeker. Met tweetalige benadering werden de bezoekers uit de Europese buurlanden bereikt.

Nieuwe Uitstraling

Met de nieuwe visuele identiteit In bijzonder partnerschap met Studio Dumbar en Fabrique werd een nieuwe visuele identiteit gecreëerd die past bij de naamsuitbreiding en de klassieke en tegelijkertijd hedendaagse identiteit van het museum. Dankzij deze bijzondere partnerschap kon het museum in crisistijd toch deels door ontwikkelen en draagt de versterkte identiteit bij aan het herstel van het museum na de crisis. Waar Dumbar het museum steunde met een vernieuwde visuele identiteit, vertaalde Fabrique deze identiteit naar een nieuwe website en digitale tour. Deze interactieve digitale beleving van het *Panorama van Scheveningen* kwam tot stand met Micrio, ontwikkeld door Q42. De nieuwe 'look & feel' is gebaseerd op het kleurenpalet uit de kunstwerken van Mesdag en Van Houten alsook op het klassieke én hedendaagse karakter van het museum.

Online

Online marketing en communicatie is in 2021 steeds meer onderdeel gaan uitmaken van de marketing- en communicatie strategie. In 2021 werd dankzij partnerschap met Fabrique en steun van het Kickstart Cultuurfonds een nieuwe hedendaagse website gelanceerd. Hiermee kan het museum zich beter presenteren aan het publiek. Er werd ingezet op data en statistieken alsook analyses van de online klantreis en bezoekgedrag. De maandelijkse nieuwsbrief werd geoptimaliseerd, de social media geïntensiveerd. Er is meer ingezet op online storytelling en videocontent, die resulteerden in een groei van het aantal volgers op social media. Ook viel naast nieuw (online) publiek groei te constateren in de betrokkenheid van een consistente en geïnteresseerde achterban.

Strategie

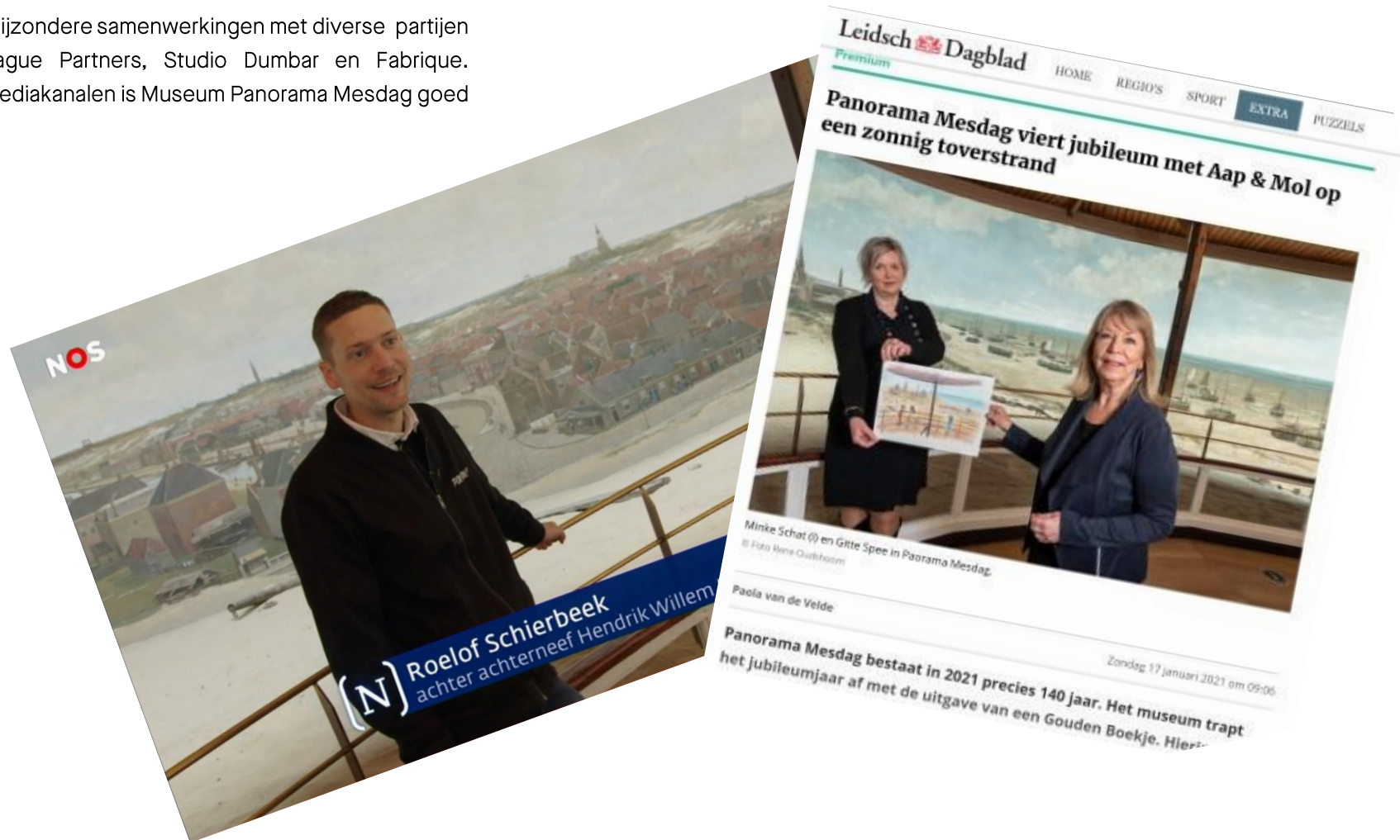
De marketing- en communicatiestrategie voor specifieke projecten, tentoonstellingen en presentaties werd separaat opgesteld en vanwege het crisisjaar vooral omgezet naar online uitingen. Om de specifieke doelgroepen te blijven boeien en binden, maar ook om als gesloten museum zichtbaar te blijven, werd vooral ingezet op het genereren van vrije publiciteit rondom het jubileumjaar in combinatie met betaalde media. Verdieping werd geboden met het 'online museum' en specifieke online activiteiten.

Pers & Publiciteit

De lokale, regionale en landelijke pers werd hoofdzakelijk benaderd door het verzenden van persberichten, nabellen van belangrijke persrelaties en het organiseren van persopeningen. Dit resulteerde in indrukwekkende persoutput en mediawaarde.

Samenwerkingen

In 2021 waren er opnieuw bijzondere samenwerkingen met diverse partijen en media, zoals The Hague Partners, Studio Dumbar en Fabrique. Via deze partners en hun mediakanalen is Museum Panorama Mesdag goed op de kaart gezet in 2021.

In cijfers

Bezoekresultaten in cijfers

34.336 bezoekers totaal, waarvan

55.9% regulier
39,9% museumkaart-volwassenen
4,2% museumkaart-kinderen

Online in cijfers

137.149 uniek web-bezoek
1361 facebook volgers
1177 twitter volgers
961 instagram volgers
600 LinkedIn volgers
2275 volgers maandelijkse nieuwsbrief

Persresultaten in cijfers

11 Candid met een mediawaarde van € 9.379
23 Schilders met een mediawaarde van € 98.939
57 Bos van Draad met een mediawaarde van € 384.099
16 Mesdag & De Natuur met een mediawaarde van € 21.427
61Time & Tide met een mediawaarde van € 48.678
329 Museum met een mediawaarde van € 280.286
11 Suze Robertson met een mediawaarde van € 16.727
7 Partnerschap Venéco met een mediawaarde van € 1.420
8 Art Rocks met een mediawaarde van € 23.398
126 totaal met een mediawaarde van € 884.353

Bedrijfszaken

Financien

Ondanks dat 2021 een nog zwaarder crisis jaar bleek dan 2020, is het uiteindelijke resultaat op de bedrijfsvoering van dit boekjaar € 148.169 positief. Hiermee kunnen we in afstemming met de subsidiënt de algemene reserve die daalde naar € 11.227 en opgelopen tekorten voor 2022 voor een deel mee opvangen. In 2021 was de liquiditeitspositie van minder grote zorg dan in 2020, dankzij financiële steun van zowel via het Rijk, de gemeente, fondsen, bedrijven en particulieren. In totaal werd het museum gesteund met een totaalbedrag van 1.240.735 euro.

Als gevolg van de covid crisis is het museum uiteindelijk slechts 5,5 maand geopend geweest, wat een zware wissel heeft getrokken op zowel bedrijf en team. Het bezoekersaantal bereikte in 2021 een fractie van de bezoeken in 2019 (-75%) en daalde ten opzichte van 2020 (-23%). De buitenlandse bezoeken bleven grotendeels weg. Van het bezoek dat het museum vooral in de zomermaanden bezocht waren de enkele buitenlandse bezoeken met name uit buurlanden Duitsland en België. De overige bezoeken waren vooral regionaal en nationaal. In december volgde opnieuw een van overheidswege opgelegde sluiting tot eind januari 2022. Uiteindelijk is aan het einde van het jaar een bezoekersaantal van nagenoeg 34.000 bereikt.

Na een lange en onzekere herstelperiode zal het publiek zich naar verwachting niet direct als vanouds gedragen. Met een conservatieve, degelijke maar vastberaden koers richt het museum zich op herstel voor de toekomst. Om dat herstel te kunnen bereiken moest het museum ook in 2021 scherpe keuzes maken, bezuinigen op personeelslasten en werden de consequenties van de reorganisatie uit 2020 voelbaar. Ondanks alle zorg is het museum erin geslaagd om met een compacte, flexibele organisatie de veranderende bedrijfseconomische en maatschappelijke omstandigheden het hoofd te bieden zonder dat de museale kerntaken van het museum op basaal niveau verloren gingen.

Door de ervaringen in 2021 is het museum voorlopig minder ongerust, nu er – ten tijde van het schrijven van dit verslag – sprake is van voorzichtig herstel. Het herstelplan dat is opgesteld voor de komende jaren, lijkt bij de start van 2022 haalbaar. Echter blijft het scherp opereren en zijn er nog steeds aanvullende steunmaatregelen nodig voor het dekken van de opgelopen tekorten in de afgelopen jaren. Om dat te kunnen opvangen komt het museum in 2022 nog in aanmerking voor herstel steunpakketten vanuit de overheid.

Met de exploitatie bekostigd Museum Panorama Mesdag de openstelling van het museum. Om projecten, tentoonstellingen en restauraties te kunnen realiseren is het blijvende noodzaak daarnaast extern geld te blijven werven. Fondsenwerving en relatiemanagement blijven dan ook speerpunten voor de komende jaren, evenals lobby voor structurele steun bij de overheid. Het erfgoed van het echtpaar Mesdag – Van Houten is té belangrijk binnen de nationale kunsthistorische context en daarmee onderdeel van de Collectie Nederland. Daarnaast is het erfgoed van internationale importantie. Het moet te allen tijde tot in lengte van dagen behouden blijven. Dat is de opdracht die wij van Hendrik Willem Mesdag hebben meegekregen.

Veiligheidszorg

In 2021 is nader gewerkt aan optimalisatie van beleid, plannen, procedures en uitvoering van de veiligheidszorg. De contouren zijn gezet voor een algemeen veiligheidsplan wat wordt uitgerold 2022.

Onderhoud

In 2021 is er veel gewerkt aan onderhoud optimalisatie en voorbereiding tot actualisatie van het DMJOP (Duurzaam Meer Jaren Onderhoud Plan). Technische installaties zijn hierin meegenomen. Tevens zijn concrete verkenningen gedaan op het gebied van duurzaam onderhoud en opgetekend in een verduurzamingsplan.

In 2022 zal met de aanvang worden gestart.

Winkel

Om de winkel te behouden als belangrijke stabiele factor voor het bedrijfsresultaat van Museum Panorama Mesdag is de strategie aangescherpt. Er is een retailvisie opgesteld die aansluit bij de verhalen, missie en visie van het museum. In de paar maanden dat het museum geopend bleef was gemiddelde besteding per bezoeker in verhouding hoog: € 2,50

Museumcafé

Museum Panorama Mesdag heeft met horecapartner Catering Meesters in 2021 tijdens de gesloten maanden nieuwe arrangementen ontwikkeld die direct online bij de tickets konden worden geboekt. Op deze manier werd gezamenlijk het gezicht en de beleving van het museum uitgedragen, met als doel het cultureel ondernemerschap te optimaliseren en de klantbeleving en publieksservice hoog te houden.

Verduurzaming

Plan van Aanpak

In 2021 is een integraal Plan voor Verduurzaming opgesteld.

Het verduurzamingsproject richt zich op een duurzame en kostenefficiënte bedrijfsvoering van het museum richting toekomst. Het plan geeft inzicht in diverse scenario's en geeft een kosten-baten analyse en planning van de verschillende deelgebieden. Dit Plan van Aanpak is de basis voor de meerjarenplanning en raming over investeringen voor de korte en lange termijn. De resultaten zijn verder van belang als basis voor een nieuw Masterplan om het gehele museum duurzaam toekomstbestendig te maken.

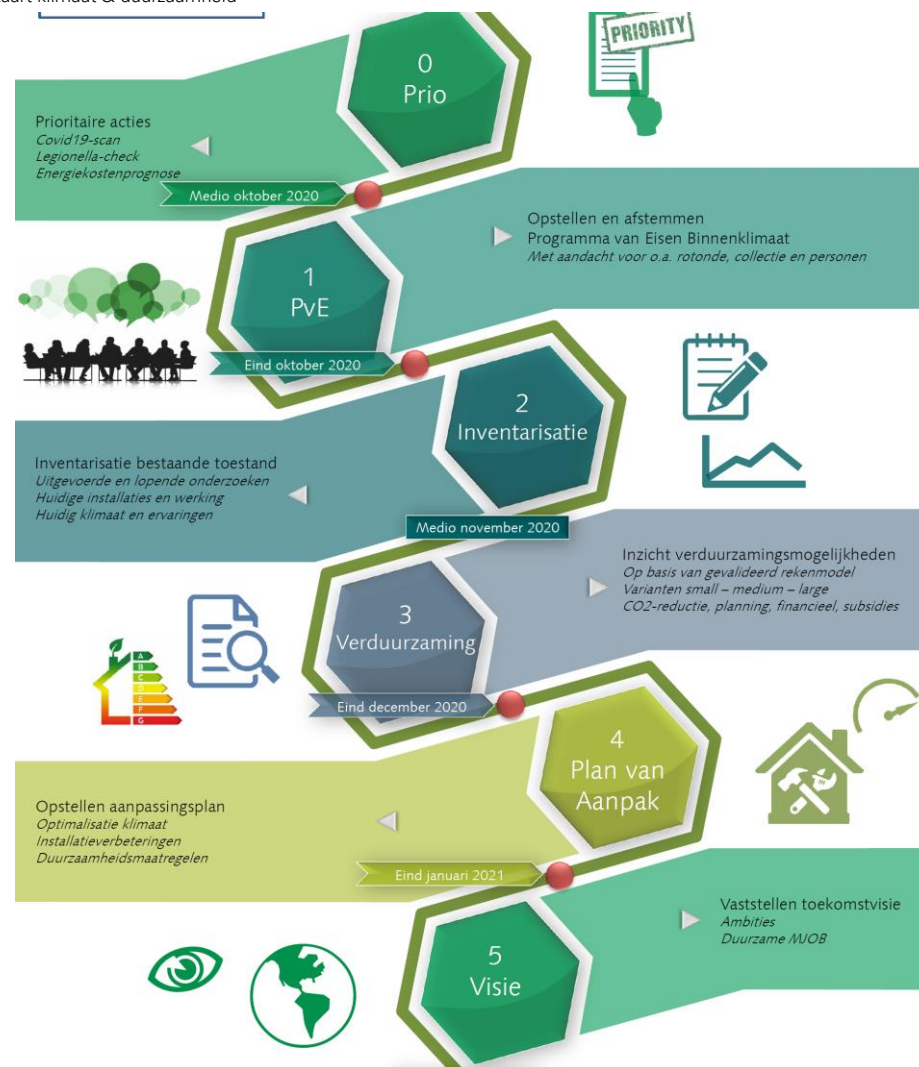
Het plan is opgesteld door een speciaal daarvoor samengesteld projectteam, met interne en externe specialisten, onder begeleiding van NIAG (Nederlandse Installatie Advies Groep).

Om een duurzaam meerjarenplan voor 2022-2028 te kunnen opstellen, is een Plan van Aanpak opgesteld volgens de volgende stappen

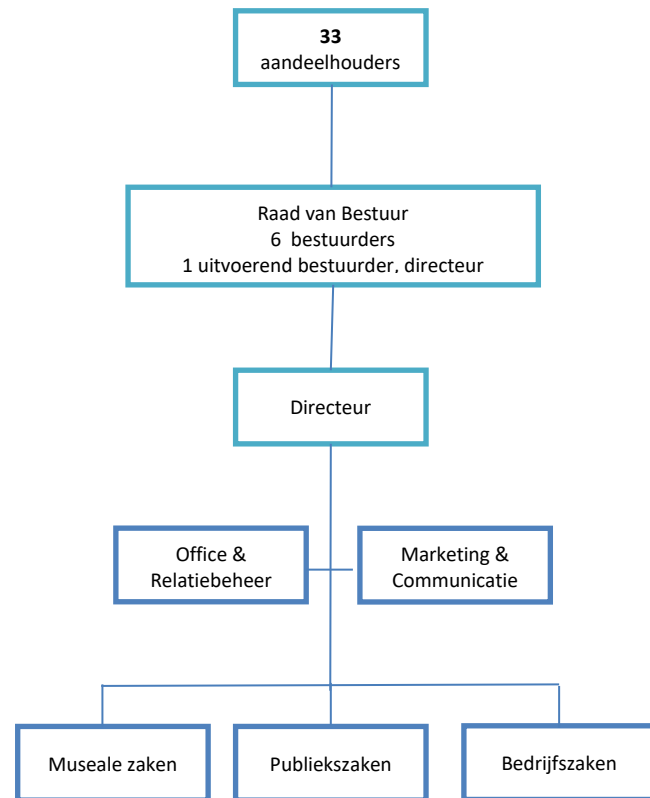
- 0 start acties covid19 scan, legionella-check, energie-check en energieprognose
- 1 opstellen Programma van Eisen binnenklimaat
- 2 inventarisatie bestaande situatie
- 3 inventarisatie verduurzamingsmogelijkheden, varianten small-large
- 4 opstellen Plan, klimaat-en installatie optimalisatie en duurzaamheidsmaatregelen
- 5 vaststellen toekomstvisie- en ambities, duurzaam MJOB met begroting

In november 2021 is het meerjarenplan inclusief begroting definitief vastgesteld en zal vanaf 2022 worden gestart met de uitvoering.

Routekaart klimaat & duurzaamheid

Organisatie

Personele Zaken

De effecten van de covid crisis had ook zijn weerslag op personele zaken. In 2021 waren de consequenties van de reorganisatie in de hele organisatie voelbaar. Er waren veel wisselingen in het personele team, waardoor het aantal medewerkers door het jaar heen fluctueerde. In dienst waren in 2021 23 medewerkers in dienst, in totaal 14 fte

Ziekteverzuim

In 2021 vond naast relatief veel en langdurig ziekteverzuim, veel en langdurig covid verzuim plaats.

Samenstelling

Het personeel had ultimo 2021 de volgende samenstelling

Directie

Minke Schat – algemeen directeur

Museale Zaken

Suzanne Veldink – hoofd

Adrienne Quarles van Ufford – hoofd a.i.

Laura Prins – conservator tot 01.06.2021

Jildou Zandstra – collectiebeheerder

Boudewien Goslings als stagiair tot 01.10.21

Boudewien Goslings als onderzoeker vanaf 01.11.21

Dit team werd ondersteund door een flexibele schil van parttime medewerkers, vrijwilligers en een vaste poule van 8 museumdocenten

Marketing & Communicatie

Martijn van Delft – hoofd tot 01.06.21

Caroline Rijks – medewerker communicatie

Melissa Wortel – medewerker online

Eliza Jordaan – medewerker online, content, sales

Bedrijfszaken

July Ligtenberg – hoofd tot 01.11.21

Marije Beckers – office & relatiemanager

Menno de Boer – facilitair manager tot 30.11.21

Ronneke de Jonge – financiële administratie

Peter Provoost – technisch medewerker tot 30.11.21

Ruud Zwaan – facilitair medewerker vanaf 07.12.21

Publiekszaken

Michel Bohn – coördinator publieksdiensten

Renée van Dansik – winkelmanager

Jaleesa Juda – assistent winkelmanager

Medewerkers Publieksservice

Verena Blok

Saskia Dufourquet

Roos van der Horst

Alice van Huijzen

Olga Lobanova Graafstal

Isabella Mortenson

Ingrid Nossin

Georgio Spaans

Marieke van der Weij

Jos Verhoeckx

Roos Wentges

Vrijwilligers

Museum Panorama Mesdag zou niet succesvol kunnen zijn zonder de inzet van de vrijwilligers. Met een poule van circa 30 vrijwilligers worden bezoekers met verve ontvangen, toelichtingen en rondleidingen gegeven en fungeren zij als intermediair tussen publiek en organisatie.

Bestuur

De Raad van Bestuur had ultimo 2021 de volgende bezetting:

- De heer H. C. Grootveld, voorzitter
- Mevrouw E.C. Zonneville-Reigersman, secretaris
- De heer J. Bergwerff, penningmeester, vicevoorzitter
- Mevrouw S. van der Stok - de Clercq, bestuurslid museale zaken
- De heer M. Grasveld, bestuurslid bouwzaken
- De heer R. Kiers, bestuurslid juridische zaken, HRM en marketing
- Mevrouw M.M. Schat, uitvoerend bestuurder, directeur

In 2021 kwamen Raad van Bestuur en directie 8 keer in vergadering digitaal bijeen.

Aandeelhouders

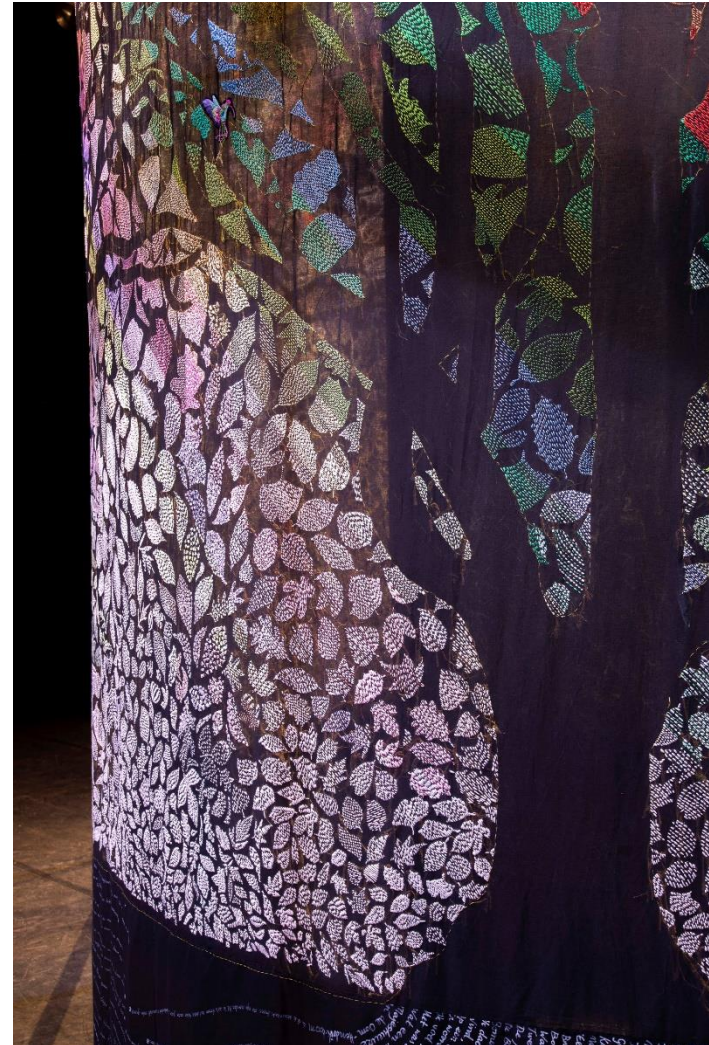
De aandeelhouders kwamen in 2021 twee keer digitaal samen voor een algemene vergadering op 29 mei en 27 november.

Cultural Governance

Bij het uitvoeren van de bestuurstaken wordt de Code Cultural Governance gevolgd.

Code diversiteit

In de aankomende jaren is het beleid er op gericht om diversiteit méér te laten zijn dan de herkomst van de bezoekers en de achtergrond van medewerkers. Er zal ingezet worden op de vier P's van de code diversiteit: Programma, Publiek, Partners en Personeel.

Sara Vrugt - 100.000 Bomen en een Bos van Draad

Steunstichtingen

Stichting Behoud Panorama Mesdag

Conform de missie spande het bestuur zich wederom in voor het verlenen van steun voor de instandhouding van Museum Panorama Mesdag, zodat het als cultuurhistorisch erfgoed toegankelijk is en blijft voor publiek. Stichting SBPM bezit de ANBI status en is daarmee cruciaal bij het verkrijgen van diverse vormen van sponsoring en fondsenwerving. In 2021 zette de stichting in voor het werven van extra financiële steun.

Het bestuur werd ultimo 2021 gevormd door
De heer P.J. Huurman, voorzitter
Mevrouw S.E.B. Kingma, secretaris
De heer W.R. de Boer, penningmeester tot 23.03.21

Stichting Mesdag-Van Houten

De Stichting Mesdag-Van Houten heeft zich als taak gesteld familieleden, in het bijzonder niet-aandeelhouders, bij Museum Panorama Mesdag te betrekken. De Stichting heeft zich in 2020 extra ingezet voor het werven van extra financiële steun, alsook voor een particuliere schenking van een werk van Antonio Mancini.

Het bestuur werd ultimo 2021 gevormd door

Mevrouw J. A. Bijlstra-Verkerk, voorzitter, secretaris
De heer J. van den Hoven, penningmeester
Mevrouw J. Krantz, secretaris

Stichting Vrienden van Mesdag

De Stichting Vrienden van Mesdag steunt twee Mesdag musea: Museum Panorama Mesdag en De Mesdagcollectie. De schilder, verzamelaar en ondernemer Hendrik Willem Mesdag was in zijn tijd een van de meest invloedrijke personen in de Nederlandse kunstwereld. Samen met zijn vrouw Sientje Mesdag – van Houten stichtte hij twee musea.

De Stichting Vrienden van Mesdag was in 2021 zeer nauw betrokken bij de beide musea, ter ondersteuning. De betrokkenheid van de vrienden is onmisbaar voor de beide musea. Het ledenaantal stond eind van het jaar op nagenoeg 300.

Het bestuur werd ultimo 2021 gevormd door

De heer A.W. Beelaerts van Blokland, voorzitter
De heer C.P.A. Dedel, secretaris
Mevrouw J. Hazewinkel, penningmeester
Mevrouw J.S. Muntz-Beekhuis, algemeen bestuurslid
Het bestuur wordt geadviseerd door directeuren van beide instellingen.

De heer W. de Savornin Lohman, namens De Mesdag Collectie
Mevrouw M.M. Schat, namens Museum Panorama Mesdag

Met dank aan

In 2021 ontving Museum Panorama Mesdag subsidies, materiële en financiële schenkingen en legaten. Enkele schenkers wensen anoniem te blijven. Panorama Mesdag dankt alle gevers voor hun steun en betrokkenheid.

Covid steun

Rijksoverheid
Gemeente Den Haag
Kickstart Cultuurfonds
Mondriaan Fonds

Gebouw

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Fonds 1818

Collectie

Stichting Vrienden van Mesdag
Stichting Mesdag-Van Houten
Stichting Vrienden van Mesdag

Tentoonstellingen en projecten

BankGiro Loterij Fonds
Fonds 1818
Gravin van Bylandtstichting
Kickstart Cultuurfonds
Mondriaan Fonds
Prins Bernhard Cultuurfonds
Staatsbosbeheer
Stichting Behoud Panorama Mesdag
Stichting Gifted Art
Stichting Mesdag Van Houten
Stichting Stokroos
Gallery Colour

MUSEUM
PANORAMA
MESDAG

Den Haag, april 2022